

VERENIGINGSVERSLAGEN

NEDERLANDSE VERENIGING VAN TANDARTSEN

Voorjaarsvergadering op 3 mei 1957

REDE TER GELEGENHEID VAN DE UITREIKING DER

DR. TH. DENTZ-MEDAILLE AAN F. DUYVENSZ

op 3 mei 1957 uitgesproken

DOOR DR. TH. E. DE JONGE

Mijnheer de Voorzitter en leden van het bestuur der Nederlandse Vereniging van Tandartsen,

Mijne Heren Ereleden dezer vereniging,

Mijnheer de Voorzitter en leden van het bestuur der Stichting voor Wetenschappelijk-tandheelkundige Arbeid,

Collega D u y v e n s z, mevrouw D u y v e n s z,

Dames en Heren collegae!

Zo is dan thans het ogenblik aangebroken, waarop de *Nederlandse Vereniging van Tandartsen* opnieuw één onzer wil eren met de hoogste wetenschappelijke onderscheiding, welke de tandheeskunde hier te lande kent — te weten de Dr. T h. D e n t z-medaille.

Op mij rust de taak, daar enkele beschouwingen aan vooraf te doen gaan: ik reken mij zulks tot een voorrecht, hetwelk ik óók op grond van persoonlijke overwegingen hogelijk waardeer en waarvoor ik èn de voorzitter onzer *Vereniging* èn de voorzitter der *Stichting W.T.A.* bijzonder erkentelijk ben.

Toen het bestuur dezer stichting enkele maanden terug voorstelde, collega D u y v e n s z op deze wijze te eren, deed het dat eenstemmig. Eenstemmig nam het Verenigingsbestuur dit voorstel over — eenstemmig ook bekrachtigden de leden onzer vereniging het besluit hiertoe. Deze eenstemmigheid brengt ene bijzondere waardering op wel zo significante wijze tot uitdrukking, dat terecht de vraag zoude kunnen rijzen: heeft het dan nog wel zin, in deze plenaire vergadering de wetenschappelijke verdiensten van collega D u y v e n s z in het licht te stellen? Ik aarzel niet, deze vraag bevestigend te beantwoorden.

Immers, eerst in latere tijden richtte zijne activiteit zich in hoofdzaak op het gebied der parodontologie en de problemen, die zich daaromheen groepeeren en bij de jongere generatie is uiteraard juist dit werk het beste bekend. En toch, hoe belangwekkend zijne onderzoekingen ten deze ook geweest mogen zijn, zij zijn nòch uitsluitend nòch op de eerste plaats beslissend geweest voor ons judicium: daarvoor was veeleer de totaliteit van zijn werk doorslaggevend.

Welnu: is er dan passender gelegenheid denkbaar om zoveel, dat nu nog slechts leeft in de schemer van het verleden, een ogenblik onder het licht van

het heden te plaatsen? Daarbij ook maar enigmatische naar volledigheid te streven, is nòch in verband met de mij toegemeten tijd mogelijk nòch voor ons doel noodzakelijk.

Toen collega D u y v e n s z op de 20e februari van het jaar 1902 de bevoegdheid verkreeg, hier te lande de tandheelkunde uit te oefenen, had hij reeds jaren van gedegen studie achter de rug. In Brussel bezocht hij de *Université Libre*, in Parijs was Professor G o d o n zijn leermeester, in Amsterdam volgde hij o.m. de colleges en practica der hoogleraren B o l k, K u h n, P l a c e, R o t g a n s, S a l t e t, S t o k v i s en D e V r i e s — nòg leven deze namen voort in de geschiedenis der Amsterdamse universiteit! In Berlijn waren J u n g, M i l l e r en W a r n e k r o s zijn docenten, in Dresden werkte hij bij J e n k i n s. Gedurende zijne Londense periode waren zijn voornaamste leermeesters C o l y e r, D o l a m o r e, G a b e l l, H o p e w e l l - S m i t h, M u m m e r y, S i d n e y S p o k e s en T u r n e r: het zijn even zovele namen, die vast verankerd liggen in de historie der tandheelkunde.

Het zijn lange jaren van voorbereiding geweest. Maar wanneer, zó toegerust, de jonge D u y v e n s z zich in zijn geboortestad Amsterdam vestigt, blijkt, hoe aldus een beslissende invloed is uitgeoefend op zijn wetenschappelijke denkwijze.

Nu ben ik mij terdege bewust, dat óók in een tijd, dat de tandheelkunde het woord wetenschap slechts fluisterend uitsprak, onze vakliteratuur verrijkt is met een aantal publikaties, die wetenschappelijk verantwoord waren. En zonder anderen tekort te willen doen, roep ik u slechts de namen van D e n t z, B e r n a r d F r a n k, G r e v e r s en W i t t h a u s in uwe herinnering terug. De onderzoekingen van D u y v e n s z droegen echter van stonde af aan zowel fysisch-chemisch als histopathologisch een eigen signatuur.

In 1909 houdt hij op het eerste Nederlandse tandheelkundige congres te *Amsterdam* een zó eminente voordracht over de verschillende degeneratievormen der menselijke tandpulpa, dat wij slechts betreuren kunnen, dat het verslag dezer voordracht niet opgeluisterd is met de fotografische weergave zijner talrijke fraaie preparaten.

Wanneer hij in 1910 op de stichtingsvergadering der *Nederlandse Vereniging voor Tandheelkundige Orthopaëdie* over aangezichtassymetrieën spreekt, dan blijkt pas ten volle, op welke brede basis sprekers wetenschappelijk denken is opgebouwd. Zijne beschouwingen sluiten de gegevens van ontogenie en vergelijkende anatomie evenmin uit als de verschijnselen, welke zich rondom de partus afspelen. Meer nog: hier staat óók reeds voor ons de man, die vooral in de latere jaren zó grote kunsthistorische belangstelling aan de dag zoude leggen, dat hem het lidmaatschap aangeboden werd van het *Koninklijk Nederlandsch Oudheidkundig Genootschap*.

Zijn in 1916 in *Groningen* gehouden congresvoordracht over enkele algemene invloeden op de mondholte bij anemieën is — gelijk de meeste zijner latere publikaties — reeds in belangrijke mate klinisch gericht. Daarmede slaat hij als het ware een brug naar de interne geneeskunde en doorbreekt hij een te lang in stand gehouden isolement der tandheelkunde hier te lande. Dat D u y v e n s z in die tijd reeds de betekenis daarvan zo duidelijk voor zich zag, rekenen wij hem wel als een bijzondere verdienste aan — wij mogen er hem dankbaar voor zijn!

In deze zelfde periode geeft *Duyvensz* in een der vergaderingen van het *Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap* een door prachtige microfotogrammen verluchte „Bijdrage tot de diagnostiek”.

Teneinde nu het mogelijke verwijt te ontgaan van in deze beschouwingen slechts de rol te spelen van laudator temporis acti, onthoud ik mij van een persoonlijk oordeel over de waarde van dit onderzoek. Liever is het mij, hier enkele passus uit het discussieverslag letterlijk over te nemen.

Op pagina 98 van de tweeëntwintigste jaargang van het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* lezen wij dan: „Toen het applaus na deze in de annalen van het N.T.G. waarlijk érnige voordracht verstomd was, verklaarde de voorzitter, de heer *Coebergh*, dat hij aan dit applaus niets had toe te voegen”.

A. A. H. Hamer oordeelt: „de heer *Duyvensz* heeft hier een geheel nieuw tijdperk ingeluid en het Genootschap op nieuwe banen geleid”.

Wie een vollediger overzicht wenst van *Duyvensz*' wetenschapswerk en daar de registers van het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* op naslaat, komt ongetwijfeld onder de indruk van zijn met name gedurende de laatste decennia toenemende activiteit. Maar in gelijke mate zal hij getroffen worden door zijn steeds groeiende belangstelling voor het parodontoseprobleem.

Het kan ons moeilijk verbazen, dat *Duyvensz* reeds in 1906 tot lid van het *Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap* benoemd wordt. In 1911 wordt hij eveneens gekozen tot lid van het *Gezelschap*, dat destijds het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* uitgaf. Tijdens de drie nationale tandheelkundige congressen — 1909, 1912 en 1916 — bekleedt hij telkenmale het voorzitterschap der eerste sectie (sectie, welke die materie bestrijkt, welke wij heden ten dage als basiswetenschappen plegen te omschrijven).

Dat zijn werk ook buiten de tandheelkunde de waardering genoot, waarop het aanspraak mocht maken, blijkt onder meerdere uit zijn benoeming tot lid van het *Genootschap ter Bevordering van Natuur-, Genees- en Heelkunde*: ook in deze kring bracht hij meermalen verslag uit over de resultaten van zijn onderzoek.

Wanneer in 1936 de *Nederlandse Arpa* wordt opgericht, behoort hij uiteraard tot de initiatiefnemers. De tandheelkunde mag zich echter wél gelukkig prijzen — ik spreek uit persoonlijke ervaring — dat *Duyvensz* als voorzitter de *Arpa* van meet af aan door een uiterst moeilijke beginperiode heeft heengeleid. De *Arpa Internationale* heeft dit ongetwijfeld begrepen, toen zij hem met zijn medewerkers de voorbereiding toevertrouwde van haar in 1949 in Groningen te houden congres — de *Nederlandse Arpa* heeft het beter begrepen, toen zij hem na dit congres haar eerste erelidmaatschap uitreikte en daarmee vorm gaf aan hare waardering!

Ook in het buitenland heeft collega *Duyvensz* door woord en geschrift luister bijgezet aan de naam der Nederlandse tandheelkunde: van een zo vruchtbaar onderzoeker kan men trouwens moeilijk anders verwachten! Talrijk zijn zijne voordrachten op congressen geweest en bij andere gelegenheden: ook hier laat de tijd niet toe, breedvoerig over een en ander uit te weiden.

Laat ik er mij derhalve toe bepalen, u eraan te herinneren, dat hem in 1934 de uitnodiging ten deel viel — welke tevens ene bijzondere onderscheiding betekende — voor de *Royal Society of Medicine* te Londen verslag uit te brengen over zijn speekselonderzoek. En dat hem nog slechts enkele jaren terug de be-

noeming gewerd tot corresponderend secretaris der *California Academy of Periodontology* bewijst wel, hoezeer óók verre buiten onze landsgrenzen zijn werk erkend wordt!

En zo, dames en heren, heb ik getracht, u een beeld te schetsen van *D u y v e n s z'* levenswerk — stellig onvolledig maar even stellig getuigende van een indrukwekkende staat van dienst.

Collega *D u y v e n s z,*

Wanneer de *W.T.A.* een oordeel heeft uit te spreken ten aanzien van de toekenning der *Dr. T h. D e n t z-médaille*, dan weet zij zich bij voorbaat voor een moeilijke taak geplaatst. Anders toch dan bijvoorbeeld bij een eredoctoraat het geval is, voor welks verlening óók andere dan zuiver wetenschappelijke factoren decisief kunnen zijn, zijn wij gebonden aan de regel, die uitsluitend zeer bijzondere wetenschappelijke verdiensten als criterium stelt. Dat betekent, dat wij hebben te oordelen over het persoonlijk werk van een collega. En nu wil ik u niet verhelen, collega *D u y v e n s z,* dat juist ten aanzien van het *persoonlijk* karakter van uw werk twijfel gerezen was in ons midden. Wel begrepen wij, dat wij in aanmerking dienden te nemen, dat uw werk vijf decennia overspant — maar zelfs dit betekende geen afdoend antwoord op de vraag, hoe één man, de dagelijks wederkerende beslommeringen der praktijk ten spijt, indefessus agendo zóveel werk op zó uitnemende wijze heeft kunnen verzetten. En de twijfel bleef.

Die werd eerst van ons afgenomen, toen wij ons realiseerden, hoe uw vrouw met nimmer aflatende toewijding zó onafgebroken uwe zorgen droeg, dat gij u ongestoord hebt kunnen wijden aan het werk, dat u lief was en dat een deel van uw leven heeft kunnen vullen!

Ziedaar, mevrouw *D u y v e n s z,* waarom wij ons ook over uwe aanwezigheid verheugen: de eer, die wij heden *F r a n s D u y v e n s z* bewijzen, geldt ook u. Moge zijn vreugde op deze dag ook uw vreugde zijn!